

ΔΙΑΛΟΓΟΣ

Εποπτικός πίνακας-Τι πρέπει να θυμάμαι

Είδη/μορφές του διαλόγου

- Εσωτερικός - προσωπικός
- Διαπροσωπικός
- Κοινωνικός
- Εθνικός
- Διδακτικός
- Πνευματικός

Αποτελέσματα	
Σε ατομικό επίπεδο	Κοινωνία-πολιτισμός-διακρατικές σχέσεις
<ul style="list-style-type: none">• Πνευματική ανάπτυξη• Ψυχικά -Θετικά συναισθήματα• Κοινωνικοποίηση-ηθικοποίηση• Πολιτικοποίηση• Οικουμενικό πνεύμα	<p>Κοινωνία Ανεκτικότητα, αλληλοκατανόηση, συνεργασία, ειρηνική συνύπαρξη</p> <p>Πολιτισμός Ανάπτυξη</p> <ul style="list-style-type: none">• Επιστημών• Τεχνών• Εκπαίδευσης• Οικονομίας <p>Πολιτική Εμπέδωση της δημοκρατίας</p> <p>Διακρατικές σχέσεις Ειρήνη, συνεργασία, από κοινού επίλυση προβλημάτων</p>

Εκφυλιστικά φαινόμενα	Τρόποι αντιμετώπισης-προϋποθέσεις εποικοδομητικού διαλόγου.
Σε ατομικό επίπεδο	
<p>Α. Πνευματικά εφόδια</p> <ul style="list-style-type: none">• Άγνοια του θέματος• διαφορετική γλωσσική αγωγή, διαφορετικό μορφωτικό επίπεδο ακριβολογία. <p>• Άγνοια της επιχειρηματολογίας, σοφιστικά επιχειρήματα, ρητορικά τεχνάσματα, προπαγάνδα. Γενικεύσεις, στερεότυπα, προκαταλήψεις Εξαγωγή βεβιασμένων συμπερασμάτων</p>	<ul style="list-style-type: none">• Ενημέρωση για το θέμα που συζητείται• να υπάρχει κοινή γλώσσα ανάμεσα πολλές διαλεγόμενους (όμοιο περίπου μορφωτικό επίπεδο, για ειδικά, όχι κοινωνικά θέματα). <p>• Ικανότητα επιχειρηματολογίας</p> <p>Αποφυγή πολλές γενίκευσης, αλλά και πολλές άστοχης απλοποίησης. Αποφυγή βιασύνης στην εξαγωγή</p>

ΔΙΑΛΟΓΟΣ επιμέλεια: Μαρία Κάππου

<ul style="list-style-type: none"> • όταν δεν υπάρχει διαλεκτική αντίσταση στη γνώμη που διατυπώνουμε και ο συζητητής συμφωνεί εύκολα μαζί μας. • όταν οι διαλεγόμενοι χαρακτηρίζονται από μισαλλοδοξία, μικρόνοια, προλήψεις, φανατισμό • Όταν οι διαλεγόμενοι δεν έχουν καμία διάθεση να πεισθούν, ακολουθούν τη γνωστή τακτική «ου με πείσεις, καν με πείσεις» (=δεν θα με πείσεις, κι αν ακόμη με πείσεις <p style="text-align: center;">B. Συμπεριφορά-στάσεις</p> <ul style="list-style-type: none"> • όταν ο διάλογος προσωποποιείται και μετατρέπεται σε διένεξη • όταν υπάρχει αντιδικία, εριστικότητα • όταν οι συνομιλητές δεν σέβονται ο πολλές τον άλλο 	<p>συμπερασμάτων.</p> <ul style="list-style-type: none"> • αποδοχή του πολλαπλού χαρακτήρα πολλές αλήθειας (η αλήθεια έχει πολλές όψεις). • Διαλλακτικότητα • αντικειμενική σκέψη. • πραγματική θέληση για επικοινωνία, ειλικρίνεια. <ul style="list-style-type: none"> • αξιοπρεπής στάση απέναντι στη γνώμη των άλλων (προσοχή, σεβασμός, ανοχή). <ul style="list-style-type: none"> • Αυτοπειθαρχία, αυτοέλεγχος
<p>Εξωτερικές συνθήκες</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Όταν επικρατεί ανελευθερία, λογοκρισία, αυταρχικά καθεστώτα • Πολιτική κρίση <ul style="list-style-type: none"> • Έλλειψη ελεύθερου χρόνου • Κοινωνική και ηθική κρίση • Δυσλειτουργία των φορέων κοινωνικοποίησης <ul style="list-style-type: none"> • Επιβολή του δικαίου της πυγμής στις διεθνείς σχέσεις • Έλλειμμα δημοκρατίας στη λειτουργία των υπερεθνικών οργανισμών 	<ul style="list-style-type: none"> • κατοχύρωση της ελευθερίας έκφρασης σε όλα τα επίπεδα της ατομικής και κοινωνικής ζωής. • Εκδημοκρατισμός στην οργάνωση και τη λειτουργία της κοινωνίας <ul style="list-style-type: none"> • Προσπάθεια σε επίπεδο ατομικής ζωής <p>Αποτελεσματική λειτουργία των φορέων κοινωνικοποίησης</p> <ul style="list-style-type: none"> • Οικογένεια • Σχολείο • ΜΜΕ <ul style="list-style-type: none"> • Εκδημοκρατισμός των υπερεθνικών οργανισμών <ul style="list-style-type: none"> • Σεβασμός των ανίσχυρων χωρών

Ορισμός

Διάλογος είναι η συζήτηση ανάμεσα σε δύο ή περισσότερους ανθρώπους, για την επίλυση προβλήματος ή την ανταλλαγή πληροφοριών. Είναι, συνάμα, η ανταλλαγή ιδεών ή απόψεων σχετικά με συγκεκριμένο θέμα για την επίτευξη συμφωνίας και τη γεφύρωση των αντιθέσεων.

Είδη του διαλόγου

- **Εσωτερικός- προσωπικός:** συζήτηση με τον εαυτό μας με σκοπό την αυτογνωσία, τον αυτοέλεγχο.
- **Διαπροσωπικός** Μέσον επικοινωνίας ανάμεσα σε δύο ή περισσότερα άτομα (οικογένεια, φίλοι, συνεργάτες) για την επίλυση ατομικών προβλημάτων, την επίλυση/διευθέτηση διαφορών ή τη λήψη αποφάσεων.
- **Κοινωνικός:** Μέσον επικοινωνίας ανάμεσα σε ευρύτερες ομάδες (πχ, ενώσεις εργαζομένων οργανισμών, συλλόγων, φορέων κλπ) για την επίλυση κοινών προβλημάτων
- **Διδακτικός- παιδαγωγικός:** μέθοδος διδασκαλίας για τη μετάδοση γνώσεων και ηθικών αρχών
- **Πνευματικός:** ανταλλαγή απόψεων, άσκηση κριτικής για λογοτεχνικά βιβλία, έργα τέχνης, επιστήμη.
- **Πολιτικός:** σκοπό έχει την επίλυση επίκαιρων πολιτικών θεμάτων με τη μεγαλύτερη δυνατή συναίνεση. Διεξάγεται σε επίπεδο πολιτικών παρατάξεων/κομμάτων, στο κοινοβούλιο μεταξύ αντίπαλων παρατάξεων, μεταξύ των δημοσιογράφων και των πολιτικών εκπροσώπων στον τύπο, στις τηλεοπτικές/ ραδιοφωνικές εκπομπές, προκειμένου να ενημερωθούν οι πολίτες σε μείζονα πολιτικά θέματα. Από τα παραπάνω φαίνεται ότι ο διάλογος αποτελεί προϋπόθεση για την κατάκτηση μιας κραταιής Δημοκρατίας.
- **Διεθνιστικός:** Διάλογος μεταξύ κρατών (τα πλαίσια, των διεθνών οργανισμών, όπως ο ΟΗΕ, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κλπ.) Πριν την υπογραφή συνθηκών, την τελική λήψη σοβαρότατων μέτρων που αφορούν σε διάφορα κράτη, διεξάγεται συζήτηση των αρμοδίων πολιτικών εκπροσώπων των χωρών.
Σκοπός: Η εμπέδωση των κοινών δυσκολιών των λαών και η προσπάθεια επίλυσής τους με ειρηνικό τρόπο.

Πότε ο διάλογος θεωρείται επιτυχής

Η επιτυχία ενός διαλόγου εξαρτάται από το βαθμό εκπλήρωσης των σκοπών για τους οποίους διεξάγεται. Γενικά, ένας διάλογος μπορεί να θεωρηθεί επιτυχής, εφόσον:

- Φέρνει σε επικοινωνία τους ανθρώπους.
- Αίρει παρεξηγήσεις και συμφιλιώνει.
- Συμβάλλει στην αντιμετώπιση των προβλημάτων.
- Μορφώνει τον άνθρωπο και τον βοηθάει να βρίσκει την αλήθεια

Αξία του διαλόγου Άνθρωπος

- Πνευματική και γλωσσική καλλιέργεια (κρίση, επιχειρηματολογία, γνώσεις)
- Αυτογνωσία (εσωτερικός διάλογος)
- Επικοινωνία-ψυχική ανακούφιση (διαπροσωπικός διάλογος)
- Επιτυγχάνεται συμφιλίωση, συναίνεση, ανεκτικότητα, πειθώ, άρση με ειρηνικό τρόπο των παρεξηγήσεων, των διαφορών και των αντιθέσεων. (διαπροσωπικός διάλογος)
- Επίλυση προβλημάτων, γεφύρωση του χάσματος ανάμεσα σε νέους και μεγαλύτερους.(διαπροσωπικός διάλογος)
- Μετάδοση γνώσεων, κοινωνικοποίηση, διαπαιδαγώγηση (διδακτικός-παιδαγωγικός)
- Πολιτικοποίηση (ενημέρωση για διαφορετικές απόψεις)
- Με την αλληλογνωριμία των λαών επιτυγχάνεται η δημιουργία οικουμενικής συνείδησης

Κοινωνία-πολιτισμός

- Ανταλλαγή γνώσεων, ιδεών, εμπειριών για να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά διάφορα κοινωνικά προβλήματα ανάμεσα σε επαγγελματίες, συνδικαλιστές, εθελοντικές, αθλητικές, τοπικές και άλλες οργανώσεις.
- Διαδίδονται γνώσεις και ιδέες ,προοδεύει η επιστήμη, αποκαλύπτεται η αλήθεια. (πνευματικός διάλογος)
- Ενισχύεται το δημοκρατικό πολίτευμα (πολιτικός διάλογος), ο πλουραλισμός, η πολυφωνία, η ισηγορία, λαμβάνονται σωστές αποφάσεις, επιτυγχάνονται ευρύτερες συνεργασίες, συναίνεση.
«Ο διάλογος είναι απαραίτητη και ουσία της δημοκρατίας, και όσοι είναι απόλυτα βέβαιοι για τις γνώμες τους δεν κάνουν για τη δημοκρατία» (Ε. Παπανούτσος).
- ΜΜΕ: ελέγχουν την εξουσία, καταγγέλλουν και αποτρέπονται αυθαιρεσίες, φαινόμενα διαφθοράς, διαπλοκής και ανομίες. Προσφέρουν βήμα ώστε να ακουστούν οι απόψεις πολιτών ή ευρύτερων κοινωνικών ομάδων (μέσω των εκπροσώπων τους)

Σε διεθνές επίπεδο

Με το διάλογο ευνοείται η συνεργασία όλων των χωρών για την αντιμετώπιση παγκόσμιων προβλημάτων , όπως η φτώχεια , η ανεργία , η οικολογική καταστροφή κ.α Αποφεύγονται οι συγκρούσεις και η χρήση βίας που διαιωνίζουν και βαθαίνουν το χάσμα μεταξύ των λαών , διασφαλίζεται η ειρήνη και η ασφάλεια.

Η κρίση του διαλόγου-Αιτίες

Σε ατομικό επίπεδο

Χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, άγνοια πολλών θεμάτων, αδυναμία επιχειρηματολογίας, δογματισμός, φανατισμός, στερεότυπα-προκαταλήψεις, ρατσισμός, εθνικισμός, μαζοποίηση, κομματικοποίηση, μεσσιανισμός, έλλειψη αυτοκριτικής

Σε συλλογικό επίπεδο

- Κρίση των κοινωνικών σχέσεων (ανταγωνισμός, ατομικισμός, χρησιμοθηρία, ωφελιμισμός, αποξένωση).
- Πολύωρη εργασία, οικονομική κρίση, έλλειψη ελεύθερου χρόνου, κρίση του

- οικογενειακού θεσμού.
- Φορείς κοινωνικοποίησης (εκφυλιστικά φαινόμενα)
Οικογένεια
Σχολείο
ΜΜΕ
Πολιτική ζωή

Προϋποθέσεις για την επιτυχή έκβαση ενός διαλόγου-τρόποι αντιμετώπισης της κρίσης

Επιτυχημένος είναι ο διάλογος όταν επιτρέπει στο δέκτη να προσλάβει το μήνυμα του πομπού και να το κατανοήσει και να ανταποκριθεί ανάλογα. Μόνο τότε η επικοινωνία των διαλεγόμενων είναι εφικτή και πληρείται ο στόχος του διαλόγου που είναι «η ανάγκη συνύπαρξης για την εύρεση της αλήθειας, για τη διατύπωση της πιο σωστής γνώμης και απόφασης μέσα σε συγκεκριμένες συνθήκες» (Φ.Κ.Βώρος)

Οι προϋποθέσεις για να είναι ένας διάλογος γόνιμος και εποικοδομητικός είναι οι εξής:

Εσωτερικές

- Η ειλικρίνεια
- Η σαφήνεια στο λόγο
- Ο λόγος των ομιλητών να είναι σχετικός με το θέμα συζήτησης
- Η σε βάθος γνώση του αντικειμένου που συζητείται
- Η απουσία φανατισμού και δογματισμού, απαλλαγή από προκαταλήψεις και ιδεοληψίες
- Η ανιδιοτέλεια , η εντιμότητα, η απουσία εριστικού πνεύματος , η καλοπροαίρετη διάθεση
- Ο σεβασμός , η ανεκτικότητα και η μετριοπάθεια

Εξωτερικές

- Η δημοκρατία: μόνο η δημοκρατία εξασφαλίζει την ελευθερία στην έκφραση , τον πλουραλισμό των ιδεών , το σεβασμό και την ανοχή απέναντι στο διαφορετικό που αποτελούν βασικά στοιχεία του διαλόγου.
- Η ελευθερία: Επιπλέον σ' ένα δημοκρατικό πολίτευμα υπάρχει η απαραίτητη ελευθερία για άσκηση κριτικής χωρίς το φόβο της λογοκρισίας ή της τιμωρίας που ουσιαστικά καταργεί το διάλογο.
- Δυνατότητα ισηγορίας, πλουραλισμός
- Οργάνωση του διαλόγου

Αναλυτική παρουσίαση

Η σημασία του διαλόγου-θετικά αποτελέσματα

Σε ατομικό επίπεδο

Πνευματικός τομέας-ανάπτυξη διανοητικών ικανοτήτων

Με το διάλογο το άτομο οξύνει την κρίση του, εμπλουτίζει τις γνώσεις του και αφυπνίζει το πνεύμα του εμβαθύνοντας σε φαινόμενα και προβλήματα της σύγχρονης ζωής. Επιπλέον, με την έκφραση της γνώμης και την κριτική που υφίσταται απαλλάσσεται από το δογματισμό και την πνευματική μονομέρεια, που το οδηγούν στην πλάνη και το φανατισμό, βρίσκεται σε διαρκή πνευματική εγρήγορση και κατακτά την πνευματική του ελευθερία φτάνοντας στην αυτογνωσία.

Η δυνατότητα κατανόησης των πολλών και διαφορετικών οπτικών πάνω στα διάφορα θέματα, συνιστά πολύ σημαντικό όφελος του διαλόγου, για τον πρόσθετο λόγο ότι εμπλουτίζει και ενισχύει τη συλλογιστική ικανότητα του ανθρώπου. Αν, επομένως, στο πλαίσιο ενός ορθού διαλόγου, το άτομο ακούσει με προσοχή τα αντεπιχειρήματα του συνομιλητή του, κατορθώνει να προσεγγίσει το υπό συζήτηση ζήτημα από μία εντελώς νέα οπτική, που διανοητίζει τις προσωπικές του απόψεις, και συνάμα του προσφέρει τη δυνατότητα να πλησιάσει ακόμη περισσότερο σε μια πληρέστερη θέασή του. Σημαντικό όφελος που προκύπτει από το διάλογο είναι πως το άτομο μαθαίνει να εκτιμά τους συνομιλητές εκείνους που είναι φορείς προσωπικών θέσεων, και όχι απλοί αναμεταδότες έτοιμων σκέψεων. Δημιουργείται, έτσι, μια ουσιαστική εκτίμηση, -ιδίως- προς τους συνομιλητές, που αν κι έχουν μια τελείως διαφορετική τοποθέτηση, διαθέτουν το θάρρος και την πνευματική καθαρότητα, ώστε να παρουσιάσουν και να υποστηρίξουν τις ιδέες τους, χωρίς να επιδιώκουν να γίνουν αρεστοί στους άλλους με το να ακολουθούν εκείνες τις απόψεις που υποστηρίζονται από τους περισσότερους.

Αυτογνωσία

Με τον διάλογο τίθενται σε δοκιμασία οι απόψεις του ατόμου και το ωθούν έτσι σε μια διαρκή αναζήτηση της αντικειμενικής αλήθειας. Στο πλαίσιο ενός διαλόγου το άτομο έρχεται συχνά αντιμέτωπο με τις αδυναμίες, τις ελλείψεις και τα τρωτά σημεία των συλλογισμών του, γεγονός που λειτουργεί ως αποτελεσματικό κίνητρο για την προσπάθεια βελτίωσης των απόψεών του. Έρχονται στην επιφάνεια γνωστικές ελλείψεις, επιφανειακές προσεγγίσεις, αλλά και λανθασμένα συμπεράσματα, που δεν είχαν επαρκή τεκμηρίωση, ωθώντας το άτομο να επαναπροσδιορίσει τις απόψεις του, ελέγχοντας εκ νέου την αλήθεια και την εγκυρότητά τους.

Ψυχολογικός τομέας-επαφή με το συνάνθρωπο

Ο διάλογος με τους άλλους διαμορφώνει έστω και για λίγο την ψυχική διάθεση των ατόμων προς τη θετική κατεύθυνση. Όταν συνομιλούμε με άλλους εξωτερικεύουμε τα συναισθήματά μας, όπως τη λύπη μας, τη στενοχώρια μας αλλά και τη χαρά μας, στοιχείο το οποίο μας αποσυμπιέζει. Βέβαια, σε καθημερινή βάση η συνομιλία με κάποιον χωρίς αμφιβολία μας απαλλάσσει από το άγχος, την ένταση και επομένως μας χαλαρώνει έστω και στιγμιαία. Ακόμα, συζητώντας με κάποιον μπορούμε να απαλλαγούμε από το αίσθημα μοναξιάς που λαμβάνει ανησυχητικές εκτάσεις στις μέρες μας. Είναι γνωστό ότι η απομόνωση του σύγχρονου ατόμου οφείλεται και στη συρρίκνωση της επικοινωνίας μεταξύ των ανθρώπων στο πλαίσιο μιας οικογένειας, μιας εταιρείας, μιας πολυκατοικίας κλπ.

Κοινωνικές σχέσεις- επίλυση προβλημάτων

Ο διάλογος διασφαλίζει την αρμονία στις κοινωνικές σχέσεις. Με δεδομένο το γεγονός ότι σε κάθε κοινωνία συνυπάρχουν άτομα και κοινωνικές ομάδες με κάποτε τελείως διαφορετικές αντιλήψεις μεταξύ τους, ο διάλογος αποτελεί το μόνο μέσο που μπορεί να μειώσει τις εντάσεις και να προσφέρει την ομαλή επίλυση των τυχόν μεταξύ τους διαφορών. Με το

ΔΙΑΛΟΓΟΣ επιμέλεια: Μαρία Κάππου

διάλογο ευνοείται η υγιής επικοινωνία και η προσέγγιση των ανθρώπων , γεγονός που συντελεί στην ορθή και έγκαιρη επίλυση των προβλημάτων και την αποφυγή των εντάσεων και της βίας. Οι αντιθέσεις των ανθρώπων γεφυρώνονται και οι διαπροσωπικές σχέσεις συσφίγγονται .Κατά συνέπεια διασφαλίζεται η κοινωνική συνοχή .

Πολιτικοποίηση

Ο διάλογος συμβάλλει καθοριστικά και στην ορθή πολιτικοποίηση του ατόμου και στην εύρυθμη λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος. Οι πολίτες εθίζονται στο να εκφράζουν ελεύθερα τη γνώμη τους ενώ παράλληλα καλλιεργείται ο σεβασμός και η ανοχή στην αντίθετη άποψη.

Οικουμενικό πνεύμα

Ο διάλογος μεταξύ των κρατών αποτελεί προϋπόθεση για την επικράτηση της ειρήνης .Η προσέγγιση των λαών και η αλληλογνωριμία τους μέσω του διαλόγου συμβάλλει ώστε να αντιληφθούν τα κοινά στοιχεία που τους συνδέουν , τις ομοιότητες στον τρόπο ζωής και σκέψης , να εξαλειφθούν τα μίσση , οι προκαταλήψεις και οι εθνικιστικές τάσεις και να γεφυρωθούν οι όποιες αντιθέσεις μέσα από αμοιβαίες υποχωρήσεις και πνεύμα συμφιλίωσης .Έτσι, αποφεύγονται οι συγκρούσεις και η χρήση βίας που διαιωνίζουν και βαθαιίνουν το χάσμα μεταξύ των λαών και επιτυγχάνεται η δημιουργία οικουμενικής συνείδησης. Επίσης ,με το διάλογο ευνοείται η συνεργασία όλων των χωρών για την αντιμετώπιση παγκόσμιων προβλημάτων , όπως η φτώχεια , η ανεργία , η οικολογική καταστροφή κ.α

Σε συλλογικό επίπεδο

Πολιτική ζωή-δημοκρατία-πλουραλισμός

Η ελεύθερη διακίνηση των ιδεών, ο πλουραλισμός των απόψεων και το πνεύμα ανεκτικότητας που προωθεί καταργούν κάθε είδους φανατισμούς και εμπάθειες έτσι επιτυγχάνεται η συνεργασία και η συναίνεση στον πολιτικό βίο , γεγονός που ωθεί στη λήψη ορθότερων αποφάσεων και στην εξεύρεση σωστών λύσεων στα κοινά προβλήματα. Επιπλέον, το άτομο ενημερώνεται μέσω του διαλόγου για τα κοινωνικά ζητήματα , ευαισθητοποιείται και ωθείται να συμμετέχει ενεργά και υπεύθυνα στην κοινωνική και πολιτική ζωή, ασκώντας κριτική και έλεγχο στην εξουσία επισημαίνοντας τυχόν παραλείψεις ή αυθαιρεσίες εκ μέρους της και προστατεύοντας τα δικαιώματά του. Έτσι, οι πολίτες διαμορφώνουν υγιή πολιτική συνείδηση και η δημοκρατία ενισχύεται.

ΣΤΗΝ

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ-

ΔΙΑΛΟΓΟΣ

Το διαδίκτυο και η σύγχρονη πληροφορική τεχνολογία δίνουν τη δυνατότητα στον πολίτη να δημιουργήσει το δικό του κίνημα διαμαρτυρίας και παρέμβασης αυξάνοντας τις δυνατότητες παρέμβασης του (ενδυναμωμένος πολίτης-empowered citizen). Ο πολίτης μπορεί να επιλέξει τον τρόπο, τον τόπο και το ρυθμό ενημέρωσης και της παρέμβασής του, συμμετέχοντας σε οποιοδήποτε βήμα διαλόγου ή παρουσιάζοντας τη δική του «εφημερίδα». Η τεχνολογία διαθέτει τα μέσα για να αυξηθεί τόσο η ποσότητα όσο και η ποιότητα των πληροφοριών που ανταλλάσσονται παγκοσμίως. Η ηλεκτρονική δημοκρατία αποτελεί προϊόν αυτής της έκρηξης στον τομέα των πληροφοριών. Η μετουσίωση της πληροφορίας σε γνώση, η μετατροπή της ανταλλαγής απόψεων σε ουσιαστικό διάλογο, η σύγκρουση διαφορετικών κοσμοαντιλήψεων, η επεξεργασία και όχι απλή συσσώρευση στοιχείων αποτελούν ευθύνη αυτών που μεσολαβούν σ' αυτούς τους νέους παγκόσμιους χώρους. Οι δημοκρατίες μας βασίζονται στην παραδοχή ότι υπάρχει μια ελάχιστη ποσότητα πληροφοριών στις οποίες όλοι διαθέτουμε πρόσβαση, ενώ απαιτεί ενημερωμένο και ενασχολούμενο με τα κοινά σύνολο πολιτών. Η ηλεκτρονική δημοκρατία στηρίζεται σε δύο βασικούς άξονες: την ηλεκτρονική διαβούλευση και συμμετοχή (e-engagement/e-participation) και την ηλεκτρονική ψηφοφορία (e-voting). Η έννοια της ηλεκτρονικής διαβούλευσης περιλαμβάνει την εμπλοκή του πολίτη στα κοινά με τη χρήση νέων τεχνολογιών και βασικά του διαδικτύου καθώς και άμεση και γρήγορη πρόσβαση στην πληροφόρηση. Ο πολίτης/χρήστης, μπορεί να εκφράζει τη γνώμη του και να παίρνει μέρος

σε δημοσκοπήσεις, έρευνες, online ερωτηματολόγια ή και να προτείνει ο ίδιος θέματα προς συζήτηση. (<http://filologikosoikos.blogspot.gr/>)

Πολιτισμός

- **Επιστήμες-γράμματα**

Αλλά και στην ευρύτερη πνευματική ζωή ο διάλογος αποτελεί παράγοντα προόδου, αφού με τη γόνιμη ανταλλαγή απόψεων και ιδεών και τη συνεργασία προωθείται η επιστημονική έρευνα και αναπτύσσονται οι τέχνες και τα γράμματα.

- **Εκπαίδευση**

Στην εκπαίδευση η εφαρμογή του διαλόγου είναι καίριας σημασίας. Κατ' αρχάς καταργείται ο ανιαρός μονόλογος του δασκάλου και ο μαθητής ενεργοποιείται. Συμμετέχει άμεσα στο μάθημα, καλλιεργεί την κριτική του ικανότητα και ωθείται να παίρνει πρωτοβουλίες και να αυτενεργεί. Παράλληλα, η σχέση διδάσκοντος και διδασκόμενου γίνεται βαθύτερη και πιο ουσιαστική, εφόσον η διδασκαλία χάνει το δασκαλοκεντρικό χαρακτήρα της και αναιρείται η αντίληψη ότι ο δάσκαλος είναι αυθεντία, ο κάτοχος της πλήρους και μοναδικής αλήθειας. Τέλος, με το διάλογο σφυρηλατούνται δημοκρατικές συνειδήσεις, καθώς διδάσκει το σεβασμό στην αντίθετη άποψη.

- **Τέχνη**: ο καλλιτέχνης δεν αρκεί να έχει μόνο ταλέντο. Χρειάζεται να έχει συνεχή διάλογο με τη σκέψη και τα δημιουργήματα των ομοτέχνων του. Αν θεωρήσει ότι μπορεί να αυτάρκης, θα μείνει στη μετριότητα. Αλλά και ο αποδέκτης της τέχνης μπορεί να διαλέγεται με το αντικείμενο τέχνης (βιβλίο, πίνακας ζωγραφικής, γλυπτό, κινηματογράφος κ.τ.λ.), καθώς πολλές φορές η επαφή μαζί του προκαλεί διάφορα συναισθήματα και ενίοτε αναπτύσσεται μια άδηλη εσωτερική σχέση (ταύτιση με το αντικείμενο ή το δημιουργό του, συγκίνηση ...)

Αιτίες εκφυλισμού του διαλόγου

Στις μέρες μας ο διάλογος στις περισσότερες μορφές του είναι τυπικός, επιφανειακός Τα αίτια του εκφυλισμού της έννοιας του διαλόγου είναι πολλά και ανιχνεύονται στις συνθήκες που χαρακτηρίζουν τη σύγχρονη πραγματικότητα και στη δυσλειτουργία των φορέων κοινωνικοποίησης.

Πολιτική

Στο χώρο της πολιτικής η ματαιοδοξία ορισμένων πολιτικών αλλά και ο φανατισμός και ο τυφλός κομματισμός που διακρίνει κάποιες φορές τους οπαδούς των κομμάτων οδηγούν σε εκφυλισμό του διαλόγου. Για παράδειγμα, συχνά στο χώρο της πολιτικής ο διάλογος χρησιμοποιείται ως μέσο εντυπωσιασμού και αυτοπροβολής. Καθημερινά παρακολουθούμε εκπροσώπους της κυβέρνησης και του συνόλου της αντιπολίτευσης να μονολογούν είτε στη Βουλή, είτε στις τηλεοπτικές εκπομπές που φιλοξενούνται, αντί να διαλέγονται προσπαθώντας από κοινού να οδηγήσουν σε τομές τη χώρα τους.

Σε διεθνές επίπεδο

Αν και η αξία του διακρατικού διαλόγου είναι δεδομένη, ωστόσο τα κράτη στις μεταξύ τους επαφές τον χρησιμοποιούν εντελώς τυπικός. Ο ανταγωνισμός των ανεπτυγμένων κρατών σε βαρυσήμαντα ζητήματα, όπως το ενεργειακό, το οικολογικό κλπ και τα συμφέροντα που το καθένα θέλει να υπηρετήσει εξασθενίζουν τη δύναμη του διαλόγου. Δυστυχώς, το οικονομικό υπόβαθρο μιας χώρας, το επίπεδο ανάπτυξης της στρατιωτικής της ισχύος είναι οι παράγοντες καθορισμού της πορείας που

θα ακολουθήσει το κάθε κράτος στο διεθνές σκηνικό, ανεξάρτητα από το διάλογο που έχει προηγηθεί. Από τα παραπάνω φαίνεται ότι η **αλαζονεία, η αδιαλλαξία**, το πάθος της κυριαρχίας αποτελώντας χαρακτηριστικά των ισχυρών του κόσμου, ελαττώνουν τη σημασία του πλέον δημοκρατικού διαλόγου

Εντατικοί ρυθμοί ζωής, έλλειψη ελεύθερου χρόνου

Ο εκφυλισμός του διαλόγου μεταξύ των ατόμων οφείλεται στο νέο τρόπο ζωής στις μεγαλουπόλεις. Η καθημερινότητα των τελευταίων έχει πλέον γίνει αβίωτη εφόσον οι ρυθμοί είναι απολύτως εξουθενωτικοί. Η υπερεργασία και η κάλυψη πολλαπλών -εκτός εργασίας- καθημερινών υποχρεώσεων δεν αφήνουν περιθώριο για την επικοινωνία των ανθρώπων σε διάφορα επίπεδα (οικογενειακή εστία, επαγγελματικός χώρος, φιλικές συντροφίες κλπ). Είναι γνωστό, δηλαδή, ότι πολλοί αποφεύγουν το διάλογο με οικεία/ φιλικά πρόσωπα είτε επειδή είναι φορτισμένοι από την εργασία τους και δικαιολογημένα δεν έχουν διάθεση, είτε επειδή εξαντλούν όλο τον ελεύθερο χρόνο τους στην κάλυψη των καθαρά ατομικών τους αναγκών. Έτσι, ο εκτοπισμός της ουσιαστικής επικοινωνίας καθιστά τις διανθρώπινες σχέσεις εντελώς τυπικές διογκώνει την απομόνωση του σύγχρονου ατόμου.

Φορείς κοινωνικοποίησης

- Η υπερπροστασία και η υπερβολική αυστηρότητα των γονέων απέναντι στα παιδιά αλλά και ο άκριτος φιλελευθερισμός συμβάλλουν στον εκφυλισμό του διαλόγου μέσα στο **οικογενειακό περιβάλλον**. Στην πρώτη περίπτωση ο νέος δεν μπορεί να αυτενεργήσει, στη δεύτερη είναι δυνατόν να εθιστεί στην αδιαφορία και στην αποχαλίνωση.

Εκπαίδευση

- Η τυποποίηση της διδασκαλίας, η μηχανιστική αποστήθιση αλλά πολύ συχνά και τα ίδια τα σχολικά βιβλία περιχαράκωνουν τη σκέψη των νέων, ισοπεδώνουν την κριτική ικανότητα και τελικά του στερούν τη δυνατότητα να συνδιαλεχθεί ουσιαστικά με τους διδάσκοντες.

MME

- Σημαντική εύθυνη φέρουν τα MME, αφού λόγω πίεσης χρόνου αντί να γίνεται ουσιαστική και γόνιμη ανταλλαγή απόψεων συχνά τα διάφορα θέματα προσεγγίζονται επιπόλαια και ακροθιγώς.

Σε ατομικό επίπεδο-πνευματική και ηθική κρίση

Είναι έντονη η επικράτηση του φανατισμού και του δογματισμού στην εποχή μας, ενώ σύμπτωμα κι αυτό, σε ό, τι αφορά τους πολίτες, της οικονομικής κρίσης και της ανάγκης να αισθανθούν ασφαλείς επιστρέφοντας με εμμονή σε απόψεις, αντιλήψεις και πιστεύω προγενέστερων εποχών. Οι άνθρωποι σήμερα δεν διακρίνονται για τη διαλλακτικότητα και την άνεση να δεχτούν νέες αντιλήψεις. Μοιάζουν περισσότερο «ταμπουρωμένοι» στις προσωπικές τους πεποιθήσεις, θεωρώντας πως έτσι θα διαφυλάξουν, μέρος τουλάχιστον, της πραγματικότητας που γνώριζαν· η οποία καταρρέει υπό τις πιέσεις μιας πρωτόφαντης οικονομικής κρίσης.

ΔΙΑΛΟΓΟΣ επιμέλεια: Μαρία Κάππου

Προϋποθέσεις/Προτάσεις για την καλλιέργεια και την εδραίωση γόνιμου διαλόγου

Ατομο

- Αποδέσμευση από το δογματισμό και επιλογή ορθών επιχειρημάτων. Η εμμονή σε ιδεολογικά αξιώματα εκ μέρους των ομιλητών δηλώνουν είτε έλλειψη πνευματικής συγκρότησης των ομιλητών είτε θέληση απόκρυψης της αλήθειας ενός ζητήματος.
- Αναγκαίος όρος είναι η γνώση του αντικειμένου προς συζήτηση. Χωρίς αυτή, είναι αδύνατο να συμμετέχει κάποιος στο διάλογο.
- Αποφυγή πομπώδους ύφους και επίδειξης ρητορικής δεινότητας. Το εκλεπτυσμένο εκφραστικό ύφος και ο φροντισμένος λόγος δεν οδηγεί πάντοτε σε λύσεις αλλά κάποιες φορές νοθεύει την αλήθεια και παραπλανεί τους συνομιλητές, οι οποίοι ενδέχεται να είναι διαφορετικού πνευματικού υποβάθρου.
- Αυτός που συμμετέχει στο διάλογο προσπαθεί να πείσει για τις ιδέες του, κρίνοντας και τις ιδέες των συνομιλητών του. Όπλα του είναι η λογική, η εμπειρία, η νηφάλια παρατήρηση της πραγματικότητας και η γνώση. Με αυτά προσπαθεί να πείσει τους συνομιλητές του για την ορθότητα των ιδεών του.
- Σεβασμός προς τους συνομιλητές και υπομονή μέχρι την ολοκλήρωση των συλλογισμών τους ακόμα και αν δε συμφωνούμε με αυτούς

Φορείς κοινωνικοποίησης

- Καθοριστική είναι η συμβολή της οικογένειας στην καλλιέργεια της διαλεκτικής ικανότητας του ατόμου, αφού αυτή αποτελεί το πρώτο πεδίο έκφρασης του νέου ατόμου. Οι γονείς πρέπει να προκαλούν το διάλογο με τα παιδιά τους καθημερινά. Μόνο έτσι, τα τελευταία μπορούν να μάθουν να υποστηρίζουν τις προσωπικές τους πεποιθήσεις χωρίς να καταφεύγουν στο βερμπαλισμό, και να είναι καλοπροαίρετοι συνομιλητές. Υποχρέωση των γονιών να τα βοηθήσουν να αποκτήσουν επαρκή εφόδια (έλεγχος επιχειρημάτων, δημοκρατικό ήθος, γόνιμες αντιρρήσεις κλπ) για να διαλέγονται ορθά.
- Τα ΜΜΕ επιβάλλεται να αναθεωρήσουν τη σχέση τους με τον τηλεθεατή /αναγνώστη/ ακροατή, ώστε να μην ενδιαφέρονται μόνο για την τηλεθέαση αλλά και να βοηθούν στη διεύρυνση των πνευματικών οριζόντων των ατόμων.
- Το σχολείο, που είναι ο βασικός φορέας γνώσης και κοινωνικοποίησης, οφείλει να ξεφεύγει από την παροχή τυποποιημένης, η οποία περιχαράκωνει και ναρκώνει τη σκέψη και κάθε άλλο παρά ευνοεί το διάλογο. Ο δάσκαλος πρέπει να εμπνέει και να πρωτοτυπεί, να παρέχει ερεθίσματα, να ενθαρρύνει το νέο, να αμφιβάλει, να προβληματίζεται και τελικά να διαλέγεται με επιχειρηματολογία συγκροτημένη και τεκμηριωμένη. Η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, οι αγώνες επιχειρηματολογίας και το παίξιμο ρόλων θα βοηθούσαν αποτελεσματικά προς αυτή την κατεύθυνση.

Πηγές

<http://latistor.blogspot.gr/>

<http://paterolakas.blogspot.gr/>

<http://vprassas.blogspot.gr/>

<http://ekthesi.tumblr.com/>

<http://www.vlioras.gr/>

<http://filologikesidees.blogspot.gr/>